

VÖRU MUUSIKAKOOL

SÜVAÕPPE KEELPILLIDE ÕPPEKAVA

1. EESMÄRGID

Klassikalise muusika süvaõppe õppekava rakendamine annab lastele ja noortele võimaluse õppida süvendatult tundma muusikat – omandada muusikalist kirjaoskust, õppida eri ajastutel loodud muusikat mõistma ning seda vastavalt interpreteerima. Pillimängu õppimine avab parimad võimalused, et tungida muusika peenematesse nüanssidesse, arendades õppureid isikliku kogemuse põhjal nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Antud õppekava annab teadmised ja oskused soovi korral jätkata muusikahariduse omandamist kesk- ja/või kõrgemal tasemel. Muusikaainete õppes on õppeained omavahel tihedalt seotud ja õpilase areng sõltuvuses tehniliste ja vaimsete omaduste arendamise ajastamisest. Õpetajate ülesandeks on leida ja välja kujundada professionaalseks õppeks võimelised õpilased ja õppekava tervikliku täitmise korral suunata nad sobivale erialale.

Klassikalise muusika süvaõppes toimub:

- loomevõimete kavakindel arendamine;
- loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine;
- muusikateoste interpretatsioonivõimalustega tutvumine;
- aktiivse ja püsiva suhte loomine muusikakultuuriga;
- tehniliste oskuste arendamine;
- professionaalse muusikahariduse omandamiseks ettevalmistamine.

Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

2. ÕPPEAINETE LOETELU JA TUNNIJAOTUSKAVA

õppeained	noorem aste				vanem aste		
	I tase		II tase		III tase		
	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	3. aasta
põhipill	2	2	2	2	2	2	2
solfedžo	2	2	2	2	2	2	2
muusikalugu				1	1	1	1
koosmusitseerimine		1	1	2	2	2	2
lisapill*				0,5	0,5	0,5	0,5

* valikaine

3. AINEKAVAD

3.1. Õppeaine nimetus: VIUL

Maht tundides: 2 individuaaltundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid:

Õhutada armastust muusika vastu nii selle kuulaja kui esitajana. Anda õpilastele ülevaade viiuli tehnilistest ja kunstilistest võimalustest, kujundada tehniline baas, võimaldamaks vaba eneseväljendust muusikas oma instrumendil. Õpetada mängima viiulit kui soolo- ja orkestripilli.

Õppeaine programm:

I tase

2 õppeaastat. Vajadusel 1 lisaaasta.

Mängutehnilised ja muusikalised oskused

Pillimängu jaoks kõige loomulikuma ja optimaalsema asendi leidmine ja kinnistamine.

Mõlema käe põhiliigutuste vabadus ja osavus. Muusikalise kuulmise arendamine. *Pizzicato* ja *arco* mäng, naturaal-flžoletid. Tutvumine *détaché*, legaato ja *martelé* štrihhidega.

Heliredelitest 1- ja 2-oktavilised duurid ja mollid.

Muusikalise dünaamika ja erinevate karakterite teostamise elementaarsed oskused.

Õpitud štrihhide nimetuste ja dünaamikamärkide tundmine.

Esinemiste kord

Vähemalt 2 korda õppeaastas. Õppeaasta lõpetab hindeline esinemine.

Nõeded taseme lõpul.

I taseme lõpetab hindeline eksam. Esitada 2 erineva iseloomuga muusikapala või osa suurvormist.

Näitlik valik suurvormidest:

O. Rieding Kontsert h-moll Op.35

F. Kuchler Kontsert G-duur Op. 11

G. F. Händel Variatsioonid A-duur

II tase

2 õppeaastat, vajadusel 1 lisaaasta.

Erialatundidele lisandub ansamblitund.

Mängutehnilised ja muusikalised oskused

Mäng I, II, III positsioonis koos positsioonivahetustega. Tutvumine topeltnootide, akordide ja trillerite mängimisega. Štrihhidest: *détaché*, legaato, *martelé*, tutvumine *staccato* ja *spiccato*.

Vibraato õppimine. Heliredelid erinevates positsioonides ja positsioonivahetustega.

Muusikalise väljenduslikkuse ja tooni kujundamise arendamine.

Õpitud štrihhide nimetuste, tempo terminite ja dünaamikamärkide tundmine.

Õpitud štrihhide nimetuste, tempo terminite ja dünaamikamärkide tundmine.

Lisategevused

III õppeaastal võimalik lisapilli valik. Soovitus osaleda keelpilli suvelaagrites. Suunata külastama kontserte ja osa võtma kooli poolt korraldatavatest ekskursioonidest.

Esinemiste kord

Vähemalt 2 esinemist õppeaasta jooksul. Õppeaasta lõpetab hindeline esinemine.

Nõuded taseme lõpul

II taseme lõpetab hindeline eksam. Esitada osa suurvormist ja pala.

Näitlik valik suurvormidest:

O.Rieding Kontsert h-moll Op.35, G-duur Op.34

F. Kùchler Kontsertiino Op.15, Op.12

A. Vivaldi Kontsert G-duur Op.7 nr.2

Ch Dancla Variatsioonid

O.Rieding Variatsioonid

F. Seitz Kontsert G-duur

A. Huber Kontserdid

N. Baklanova Kontsertiino, Sonatiin

III tase

3 õppeaastat, vajadusel 1 lisaaasta.

Lisaks erialale on kohustuslik ansamblimäng.

Mängutehnilised ja muusikalised oskused

Mängutehniliste võtete ja oskuste täiustamine. Tutvumine kõrgete positsioonidega.

Štrihhidest: *détaché, martelé, staccato, spiccato, sautillé*. 3-oktavilised heliredelid, kolmkõlad, septakordid, topeltnoodid, heliredel ühel keele.

Iseseisva muusikalise mõtlemise arendamine. Edasine töö väljenduslikkuse arendamisel, töö dünaamika, tooni- ja fraasikujundusega.

Lisategevused

Soovitus osaleda keelpilli suvelaagrites. Suunata külastama kontserte ja osa võtma kooli poolt korraldatavatest ekskursioonidest.

Esinemiste kord

2 esinemist õppeaasta jooksul, õppeaasta lõpetab hindeline esinemine.

Nõuded taseme lõpul

III taseme eksam on ühtlasi kooli lõpueksam, kus tuleb esitada 1 etüüd või tehniline pala, 1 laulev pala, osa suurvormist ja ansamblipala.

Näitlik valik suurvormidest:

Barokksonaadid

Ch. Dancla Variatsioonid

A. Vivaldi Kontserdid

F. Seitz Konterdid

O. Rieding Kontsertiinod

J. Accolaž, J. S. Bach, J. Haydn, Ch. Beriot, G. B. Viotti jt. kontsedid.

ÕppematerjalidHarjutused ja heliredelid:

A.Grigorjan. Heliredelid ja kolmkõlad

A.-M Usma Iloinen viuluniekka IV-V

G. Schradieck Sõrmeharjutused

O. Ševčik Harjutused

Etüüdid ja kogumikud:

V. Jakubovskaja. Viiulimängu algkursus

K. Fortunatov. Noor viiuldaja I, II, III

Valitud etüüdid / M. Garlitski, K. Rodionov, K. Fortunatov/

Etüüdi kogumik I, II, III

F. Wohlfahrt 60 etüüdi Op.45, 74

P. Pohjola – A.M. Usma Viiulietüüdid

Ch. Dancla Etüüdid Op.68

Kogumik III-IV klassile

H. Kayser 36 etüüdi Op.20

F. Mazas Etüüdid I Op.36

J. Utkin Kogumik V-VI klassile

R. Kreutzer 42 etüüdi

Palade kogumikud:

R. Rodionov. Viiulimängu algõpetus

A. Grigorjan. Viiulimängu algõpetus

I. Tivik. Väike viiulimängija

M. Garlitski. Samm-sammult

Kogumik I- II klassile / M. Garlitski, K. Rodionov, J. Utkin, K. Fortunatov/

T. Kopli Viiuliaabits

E. Vain Päkapikk

M. Järvelä. Näpparimusaa I, II

A.-M. Usma. Iloinen viuluniekka I, II

S. Suzuki. Violin school I, II,

S. Nelson. Piece by piece I, II

S. Nelson. Stringsongs I, II, III

S. Nelson. The essential string method I-IV

E. Murray. Tunes for my violin

J. Dillion, J. Kjelland, J. O'Reilly. Strictly Strings

C. Lumsden Bow strokes

Bornemann Väike Paganini

G. Szilvay

E. Bogren

P. Rolland. Young String in action

Suurvormid:

O. Rieding Kontsert h-moll Op.35

F. Kuchler Kontsert G-duur Op. 11

G. F. Händel Variatsioonid A-duur

O.Rieding Kontsert h-moll Op.35, G-duur Op.34

F. Kuchler Kontsertiino Op.15, Op.12

A. Vivaldi Kontsert G-duur Op.7 nr.2

Ch Dancla Variatsioonid

O.Rieding Variatsioonid

F. Seitz Kontsert G-duur

A. Huber Kontserdid

N. Baklanova Kontsertiino, Sonatiin

Barokksonaadid

Ch. Dancla Variatsioonid

A. Vivaldi Kontserdid

F. Seitz Konterdid

O. Rieding Kontsertiinod

J. Accolaž, J. S. Bach, J. Haydn, Ch. Beriot, G. B. Viotti jt. kontsedid

3.2. Õppeaine nimetus: TŠELLO

Maht tundides: 2 individuaaltundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid

Tutvustada muusikahuvilistele lastele muusika kui ühe kunstiliigi aluseid tšellomängu kaudu. Kujundada õpilastel ülevaade tšello tehnilistest ja kunstilistest võimalustest, saavutada elementaarne väljendusoskus ja tehniline baas antud pillil. Tšello kui viisipilli ja ansambli bassipilli võimaluste tutvustamine. Arengu aluseks on järjepidev tegelemine pilliga. Tähtsat osa õpilase arengus omavad koosmusitseerimine kaasõpilastega. Oluline roll muusikalise tervikpildi kujunemisel on muusikalise mõtlemise avardamine improvisatsiooni ja omaloomingu kaudu. Omandatu esitamine keelpilliosakonna kontsertidel, koolis ja väljaspool kooli ning konkurssidel.

Õppeaine programm

I tase

Mängutehnilised ja muusikalised oskused.

Õige mänguasend, sirge ja pingevaba istumine. Käte loomulik asend ja liikumine. Tooni tekitamise alused, mäng *pizzicatos* ja poognaga. Muusikalise kuulmise arendamine. Nootide tundmaõppimine bassivõtmes I ja IV positsioonis. Legaato ja *détaché*, *martelé* štrihhid, poogna pikkuse jagamine, dünaamika kontrastid – *forte* ja *piano*. Heliredelid 1 – 2 oktavit. Tutvus IV positsiooniga, kergemad positsioonivahetused (I – IV). Lihtsama aplikaatuuri iseseisev otsimine.

Esinemiste kord

Vähemalt 2 korda õppeaastas, hindeline esinemine õppeaasta lõpul.

Nõuded I taseme lõpus

I taseme lõpus on hindeline arvestus. Esitada tuleb 2 erineva karakteriga pala.

Palade näited: Tuntud lastelaulud.

Eesti rahvalaulude seaded tšellole.

N. Baklanova – Tarantella, Romanss

P. Tšaikovski- Vana prantsuse laul

II tase

Mängutehnilised ja muusikalised oskused

Kinnistada seniõpitud, laiendada oskusi, kiirendada mõtlemist ja arendada analüüsivõimet.

Õpilane peab vabalt ja sujuvalt suutma liikuda I – IV positsiooni piires. Tutvumine põidlapositsiooniga, selle kasutamine. Tundma õppida intervale ja osata nooditeksti intervallikat seostada pilli ehitusliku omapäraga. Oskus leida ise sobilik aplikaatuur. Järjekindel töö vibraato arendamiseks. Erinevate štrihhide eristatavus ja täpsus, lisandub *staccato*. Tutvus topeltnootidega (esialgu eraldi). Heliredelid 3 oktavis, toimub heliredelite tehniline arvestus. Laps peab olema harjunud pilliga iseseisvalt tegelema, keskendumise ja ennast kuulama. Erinevad karakterid palade esitamisel peavad olema muutunud realselt tajutavaks

ja omaseks. Kontrastide forte ja piano selge eristatavus. Kui varem ei ole tehtud tutvust suurvormiga, siis II taseme lõpuks on see juba soovitatav.

Lisategevused

Koosmusitseerimine ansambelis või orkestris. III õppeaastal võimalik lisapilli valik. Soovitus osaleda keelpilli suvelaagrites. Suunata külastama kontserte ja osa võtma kooli poolt korraldatavatest ekskursioonidest.

Esinemiste kord

Vähemalt 2 korda õppeaastas. Õppeaasta lõpus hindeline esinemine.

Nõuded II taseme lõpus

II taseme lõpus on eksam, kus tuleb esitada osa suurvormist ja 1 pala või etüüd ja 2 erineva karakteriga pala.

Palade näited: B. Pergolesi – Laul
 B. Bartok - Palad
 H. Schlemüller – Perpetuum mobile
 Suurvormid: B. Romberg – Sonaat
 A. Vivaldi – Kontsert G-duur
 J. B. Breval – Kontsertiino A-duur

III tase

Mängutehnilised ja muusikalised oskused

Eelnevatel aastatel omandatud pillimängu võtted peavad olema kinnistunud, nende rakendamine automaatne. Esitada tuleb võimetekohast repertuaari. Tähtis on sel perioodil pillimängulise mugavuse saavutamine uute võtete kasutamisel. Oluline on teoste stressivaba esitamine – liiga raske repertuaari puhul ei suuda õpilane end vabalt ja mugavalt väljendada. Tehnika arendamine. Kõrgemate positsioonide (V,VI,VII) kasutuselevõtt, vaba liikumine pöidlapositsioonis. Topeltnoodid: tertsid, sekstid, oktavid 2 oktavi piires. Kunstiliste väljendusvahendite areng: toonikujundus, tooni väljenduslikkus, vibraato pidev kasutamine. Keerukamad aplikatuurid, aplikatuuri valikul lähtuda pala muusikalistest vajadustest. Uued štrihhid: *spiccato*, *sautillé*. Heliredelid 3 oktaavi, sõrmestuse valikul vältida lahtisi keeli. Lehest lugemise oskuse arendamine. Paremini edasijõudnud õpilased võiks tutvust teha J.S.Bachi soolooüitidega (I G-duur või III C-duur).

Lisategevused

Lisaks erialale on kohustuslik koosmäng.

Soovitus osaleda keelpilli suvelaagrites. Suunata külastama kontserte ja osa võtma kooli poolt korraldatavatest ekskursioonidest.

Esinemiste kord

2 korda õppeaasta jooksul.

Nõuded III taseme lõpus

III taseme eksam on ühtlasi kooli lõpueksam. Eksamil tuleb esitada 1 etüüd, 2 erineva karakteriga pala ja osa suurvormist.

Palade näited: Eesti heliloojate tšellopalad
 P. Tšaikovski – Nokturn
 L. Boccherini – Menuett
 C. Saint-Saens – Luik
 Suurvormid: B. Marcello – Sonaat C-duur
 G.Goltermann – Kontsert nr.4, nr. 5
 J. Chr. Bach – Kontsert c-moll I osa.
 A. Vivaldi – Kontsert a- moll (3 osa)
 A. Nölck – Kontsertiino

Õppematerjalid

Kogumikud:

L. Marderovski – Esimesed tšellotunnid

L. Grigorjan – Etüüdikool

R. Sapožnikov – Tšellokool

Waller – String Class Method

S. Lee – Kerged etüüdid

J. Dotzauer – 113 etüüdi

L. Duport – 21 etüüdi

Valitud etüüde tšellole

Palad: I-II klassile, III-IV klassile, V-VI klassile

3.3. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE (VIUL, TŠELLO)

Maht tundides: I tase 2. aasta – 1 rühmatund; II tase 1. aasta – 1 rühmatund, 2. aasta – 2 rühmatundi; III tase – 2 rühmatundi nädalas

Õpetuse eesmärgid:

Koosmusitseerimine annab oskuse kuulata kaasmängijat ja kogu gruppi tervikuna, oskuse sinna maitsekalt „sulanduda“. Koosmusitseerimine arendab rütmitunnet, oskust nooditeksti lugeda, võimet jälgida eesmängijat või dirigenti. Orkestris ja ansambelis mängitav repertuaar peab olema jõukohane ja soodustama õpilase edasist arengut, et ka vähese mänguoskusega õpilastes tekitada suuremat huvi muusika vastu.

Orkestri või ansambli kõlakvaliteet, mängukultuur ja repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga pillimängija muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada.

Koosmusitseerimise arendamisega saame kinnistada õpilase muusikalist kirjaoskust.

Ansamblipalad ilmestavad kontserdikavu ning koosmängu ajal tunnevad õpilased end laval kindlamini.

Dirigendi kui ka ansambli juhendaja ülesandeks on leida üles need punktid, mis õpilasi motiveerivad. Näiteks tuleks meeles pidada, et õpilane teeb heal meelel seda, mis talle tundub huvitav ja meeldiv (repertuaar). Eeskujuks on ikka õpetaja meeldiv mäng või huvitavalt ja innustunult läbiviidud orkestritunnid. Heaks ajendiks on kindlasti musitseerimine koos õpetajaga. Õpilasi tuleks kiita ja esile tõsta. Motiveerivad võivad olla ka edukad kontserdid.

Õppeaine programm:

Ansambelmäng on koosmusitseerimise vorm, mida saab harrastada igal tasemel õpilane.

Ansambelmänguga võib alustada juba esimesel õppeaastal. Lihtsaid laulukesti saab algaja saata lahtistel keeltele *pizzicato* või *arco*.

Vastavalt võimalustele saab kasutada ansambli erinevaid koosseise: nt kaks viiulit, viiul ja alt, viiul ja tšello jne. Algaja mängija ansamblipartneriks on õpetaja või vanema klassi õpilane.

Heaks materjaliks on rahvalaulud, kus lahtistel keeltele G D A on S-T-D funktsioon D-duuris, D A E keeltele S-T-D funktsioon A-duuris. Saatepartiis saab kasutada lihtsaid rütme ja ka pause. Raskusastmelt võiksid järgneda lihtsad kaanonid. Kaanoneid võib mängida juba suurema arvu õpilastega, kes õpiksid niimoodi kuulama kolme-nelja instrumendi kooskõla. Koosmängus täpsustub intonatsioon ja areneb rütmitunne. Kaanoneid e keerdlaule võib leida koolilaulikutest.

Näiteks R. Pätsi «Lemmiklauliku» IV, V, VI osa. Kaanoneid saab vajadusel seada algaja õpilase jaoks mugavamasse helistikku.

Ansambliklassis saab kasutada kõike erialatunnis õpitud. Ansambli repertuaar peab olema õpilasele jõukohane ja aitama kaasa erialasele arengule. Repertuaari raskusaste, selle

õppimise kiirus ja esituse väljenduslikkus sõltub iga õpilase individuaalsest võimekusest. Ansambli tunnis õpitakse noodist lugemist, täpset rütmi, põhistrihhide kasutamist, mis on korrektse ansambli mängu alus. Kasutada võib tänapäeva koolide laulikuid, populaarseid laule, jõululaulude seadeid jne.

I ja II tase

Ansambli mäng peab andma kogemusi koosmusitseerimiseks, oskuse kuulata kaas- või eesmängijat, arendama rütmitunnet. II taseme lõpus peaks õpilane vabalt lugema noodist lihtsaid rütmikombinatsioone 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8 taktimõõdus, teadma mõisteid *tutti*, *da capo al Fine*, *con sordino*, *pizzicato*, *arco* jne). Tähelepanu tuleb pöörata ka ühtsele dünaamikale.

III tase

III taseme repertuaar on valdavalt kolme- ja enamahälne. Edasijõudnud õpilased võiksid tutvuda ka klarnetimänguga (kaks viiulit, viiõla, tšello). Viiõlapartiid on võimalik kohandada ka III viiulile, tšellopartiit viiõlale. Repertuaaris võivad esineda pidede keerukamad variandid, süngoovid. Ansambli mängu arendamine III tasemes on eriti oluline, kuna see annab eelsoodumuse tegelda muusikaga orkestrites ja ansambrites ka pärast õpingute lõpetamist muusikakoolis.

Repertuaar

Repertuaarivalikus on kasutatud seda materjali, mis on koostajatel käepärast olnud. Oma ansambli jaoks saab aga palju ise seada, kasutades repertuaari kogu muusikaliteratuurist.

Kogumikud:

K. Fortunatov. Noor viiuldaja I. (Moskva 1978)

K. Fortunatov. Noor viiuldaja II. (Moskva 1963)

Viiuliansamblid. (Kiiev 1980)

Ansambli «Noor viiuldaja» 3. väljaanne. (Moskva 1978)

S. Suzuki. Violin School I, II.

Tunes For My String Orchestra. (© 1986 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20756)

Sheila M. Nelson. Easy Duets For Violin Groups To Sing And Play. Pairs. (© 1980 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H)

Sheila M. Nelson. Technitunes. (© 1982 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H)

Sheila M. Nelson. Trios. (© 1980 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20432)

M. Bang. Gingham Books. Graded Ensemble Music. Two Violins With Piano Accompaniment. (U.S.A. 1936)

K. A. Hermann. Duod ja triod. Viiulimänguõpetus. Laulu ja mängu lehtedest

Vanema astme repertuaarivalik

K. Fortunatov. Noor viiuldaja. (Moskva 1966)

Viiuliansamblid. (Leningrad 1974)

Viiuliansamblid. (Kiiev 1981)

Mozart. 16 Duos. (© 1979 by Editio Musica, Budapest. Z. 2451)

Tunes For My String Quartet. (© 1983 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H)

More Tunes For My String Orchestra (kvartett + bass). (© 1987 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20811) arr. Sheila M. Nelson.

Mixtunes I From Six Little Duets For Violin (Or 2 Violins) And Piano op 8. (© 1986 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20760)

Populaarne muusika. Seaded viiuliansambli jaoks. (Leningrad 1972)

J. Townsend. The Circus Comes To Town. (London 1981)

Palad viiuliansambli jaoks. (Leningrad 1988)

3.4. Õppeaine nimetus: KITARR

Maht tundides: 2 individuaaltundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid:

Õhutada armastust muusika vastu nii selle kuulaja kui esitajana. Anda õpilastele ülevaade kitarril tehnilistest ja kunstilistest võimalustest, kujundada tehniline baas, võimaldamaks vaba eneseväljendust muusikas oma instrumendil. Õpetada mängima kitarril kui soolo- ja ansamblipilli.

Õppeaine programm:

I TASE

Eesmärgid

Omandada klassikalisel kitarril musitseerimiseks vajalikud tehnilised ja muusikalised oskused. Rütmika, muusikalise kuulmise, muusikalise mälu ja kujutlusvõime arendamine. Esimeste praktiliste mänguharjutuste omandamine kitarril.

Programm

1. ja 2. õppeaasta

Tutvumine kitarriga ja kitarrimängu asendiga. Parema ja vasaku käe õige asetus. Helitekitamise õpetus. Diatooniliste helide asukoht kitarril esimeses positsioonis. Apoyando mängimine meloodia puhul ja tirando kasutamine 3- häälsete akordide puhul. Pöidla ja sõrmede koostöö 2- häälsel muusika mängimisel. Mängutehnika elementide (legato, staccato) õppimine. Töö barreega. Koordinatsiooni arendamine. Musitseerimine nii üksi kui ka saatega.

Mõisted:

Pilli osade nimetused: korpus, kaas ,põhi, küljed, kael, roop, ülemine sadul, alumine sadul, krifid.

Sõrmede numeratsioon. Heliaste (terve- ja pooltoon). Duur ja moll. Taktimõõt 2,3 ja 4 peale. Kolmkõlad ja septakordid. Helikõrguste tähtnimed. Apoyando ja tirando.

Oskused:

- oskab hoida õigesti pilli; oskab tekitada heli ja kasutab mängimisel kõiki keeli ja sõrmi;
- orienteerub praktilises musitseerimises kasutusel olevatest muusikateooria põhimõistetest;
- oskab pilli häälestada ja hooldada;
- mängib nii üksi kui ka koos saatega.

Lisategevused:

Erinevate kontsertide külastamine, vähemalt 2 korda ühel õppeaastal.

Vastavalt võimalustele meistrklasside kuulamine.

Esinemiste kord:

Õpilane peab poolaastal esinema vähemalt 2 korda. Esinemisel esitada kaks pala.

Nõuded taseme lõpul:

Diatooniline helirida esimeses positsioonis. Helireidel C-duur, A-minoor soolokeetel ja basskeetel 1-s oktaavis erinevate rütmifiguuridega. Mängida kergeid etüüde, lastelaule ja rahvaviise.

Hindlisel arvestusel mängida kaks eriilmelist pala.

Repertuaari näited:

Sagrerase Etüüd nr.35

A.Vinitsky Õunaussike
Soome rahvalaul Karjapoiss
F.Sor Väike prelüüd

Õppematerjal:

H. Mätlik-kitarrimängu tehnika harjutused.
J. A. Muro-kitarasoiton oppimateriaalia.
Etüüdid J. Sagerase kitarrikooli esimesest osast.

II TASE

Eesmärgid

Saavutada pillil ladus mänguoskus. Teoreetiliste teadmiste laiendamine ja praktiliste mänguharjutuste väljakujundamine.

Programm

1. ja 2. õppeaasta

Mänguvilumuste kinnistamine. Uute positsioonide õppimine(2-4).Akordide õppimine: kolmkõla, minoor kolmkõla. Mäng roobi ligidal (sul ponticello) ja kõlaaval(sul tasto). Erilised mänguvõtted - pizzicato ja flazoletid. Positsioonivahetuse arendamine. Muusikalised kaunistused. Akordide omandamine esimeses positsioonis. Mažoor ühel keelel, minoor ühel keelel. Dünaamilised väljendusvahendid piano ja forte. Rütmifigureid: süngoop, pide, eelläök

Mõisted:

Sul ponticello, sul tasto, pizzicato, flazoletid. Süngoop ja sünkopeeritud noot. Glissando ja portamento. Pide ja eelläök. Akord e. kooskõla. Harmoonilised funktsioonid (toonika , subdominant, dominant). Dünaamika piano ja forte

Oskused:

- on tutvunud klassikalise kitarrimängu repertuaariga, kasutab uusi tehnilisi mänguvõtteid ja teoreetilisi teadmisi;
- tunneb noodikirja ja kasutab seda lugude õppimisel. Musitseerib üksi ,koos teiste õpilastega ja ansamblis;
- oskab pilli häälestada ja hooldada.

Lisategevused:

Erinevate kontsertide (pärimus, klassikalise, kaasaegse ja popmuusika kontsertide) külastamine, kitarrimuusika salvestuste kuulamine, vastavalt võimalusele osalemine meistrklassides.

Esinemise kord:

Õpilane esineb 2 korda poolaasta jooksul ja esitab 1 etüüdi ja kaks pala.

Nõuded taseme lõpul:

Tüüpheliredelid: D-duur, h-moll, G-duur, ja A-duur 2-oktaavis.

Kromaatileine helirida esimeses positsioonis. 4-5 etüüdi erinevale tehnikale. Harjutused tertsid ja sekstides.

Eksamil esitada 3 eriilmelist pala, sh üks suurvorm.

Repertuaari näited:

L Brouweri Etüüd nr.1

M. Carcassi Variatsioonid rootsi teemal

A. Vinitsky Vanaema laegas

Õppematerjal:

L. Brouwer - 10 lihtsat etüüdi.

M. Carcassi kitarrikoolist palad.

M. Giuliani sonaat op. 96

M. Carcassi Variatsioonid rootsi teemal.

III TASE.**Eesmärk**

Jätkub tehnika arendamine hea pillimängu taseme saavutamiseks. Saate - ja harmoneerimisülesanded. Improviseerimine. Muusikateooria teadmiste avardamine.

Programm1., 2. ja 3. õppeaasta

Töö eelmise taseme oskuste lihvimisega. Muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine. Funktsionaal-harmonilise saatepartii loomine. Noodist lugemise harjutamine.

Akordsaate õppimine. Tüüpakordid ja lihtakordid. Tantsurütmide mängimine (polka, valss).

Kõlaefektid kitarril - rasqueado, galope, kunstlikud flazoletid.

Rondovorm ja variatsioonivorm. Vibraato kitarril. Kaasaegse kitarrimuusika interpreteerimine. Meloodiahäälele bassi ja harmoonia lisamine. Omaloomingu harjutamine.

Mõisted:

Rasqueado, punteado, tüüpakordid, kromatism ja alteratsioon. Modulatsioon ja transponeerimine.

Analüüs, improvisatsioon.

Oskused:

- tunneb kitarrimuusika repertuaari;
- oskab rakendada õpitud tehnilisi ja teoreetilisi võtteid;
- oskab kujundada meloodiale saadet;
- oskab improviseerida lihtsa harmoonia järgnevuse piires;
- tunneb noodikirja.

Esinemiste kord:

Õpilane esineb poolaasta jooksul 2 korda.

Nõuded taseme lõpetamisel:

Heliredelid: F-duur, f-moll, E-duur, g-moll 3 oktaavi - tertsid ja sekstides.

1 suurvorm, 6-8 etüüdi erinevatele tehnikatele, 4-6 pala.

Eksamil, mis on kooli **lõpueksam**, tuleb esitada etüüd, suurvorm, ja kaks karakterpala.

Repertuaari näited:

B. Marcella Sonaat C-duur

J. Morel Milonga

E. Pujol Etüüd Kimalane

A. Vinitsky Völumets

Õppematerjal:

A. Vinitsky - klassikaline kitarr jazzis.

Etüüdid Sagerase kitarrikooli kolmandast osast.

F. Sor - Variatsioonid Mozarti teemale op.9.

B. Marcella sonaat C-duur

3.5. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE (KITARR)

Maht tundides: II tase ja III tase – 1 rühmatund nädalas.

Õpetuse eesmärgid:

Ansamblimäng on koosmängu vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur. See on võimalus elavaks musitseerimiseks juba algõpetuse esimestest tundidest alates. Vastavaid palasid leidub algõpetuse kogumikes.

Koosmäng annab kogemusi koosmusitseerimiseks, oskuse kuulata kaasmängijat ja kogu gruppi tervikuna, oskuse sinna maitsekalt „sulanduda“, arendada rütmitunnet, oskust pause lugeda, jälgida ansambelis eesmängijat. Ansambelis mängitav repertuaar peab olema jõukohane ja soodustama õpilase edasist arengut.

Harjutus või pala peab õnnestuma esimesel katsel, kahjulik on nn. proovimise harjumus. Ansambli kõlakvaliteet, mängukultuur ja repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga pillimängija muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada. Koosmängu arendamisega saame kinnistada õpilase muusikalist kirjaoskust. Ansamblimäng jätkub kogu õppeaja vältel ja mängijateks on õpilased omavahel.

Loovat suhtumist muusikasse ja muusikalise väljenduse julgust soodustavad kuulmise järgi mängimine, transponeerimine, improviseerimine ja klaverisaate kujundamine. See töö hästi läbimõelduna ja süstemaatiliselt läbiviiduna ergutab õpilasi musitseerimisele.

Nooremas astmes on soovitatav omandada järgmised saatekujundamise oskused:

- meloodia saatmine T ja D funktsioonide;
- meloodia saatmine kvinti burdooniga, nn. torupillisaade;
- eelmise värvikam variant on kvindi vaheldumine sekstiga.

Nendest lähtudes ka nn. western bass;

- kvindi ja seksti positsioonidelt ka akordid - T kk, S64 ja D65 (mittetäielikuna);
- meloodia saatmine liikuva kvindiga.

Õpilane võiks omandada ka mõningaid lineaarse saatehääle võtteid:

- vasaku käe liikumise kujundamine meloodiaga sobivatest üksikutest helidest;
- pentakordi või heliredeli harjutused vastassuunalises liikumises ja kaanonina;
- alumise hääle liikumine meloodiaga sekstis, deetsimis.

II taseme võiks õpilane omandada kadentsi harmoonial põhineva saate improviseerimisega:

- saatmine põhikõlakolmadega. Erilist tähelepanu pöörata iga funktsiooni spetsiifilisele kõlale. Eraldada neid ka kuulmise järgi;

- moodustada ja varieerida kadentsidel põhinevaid väikesi struktuure. Mängida neid bass vasakus, akord paremas käes (nt. valsi saade, polka saade);

- lineaarse saatenäidete mängida diatoonilisi või kromaatilisi meloodiaga sobivaid käike.

Repertuaari näited:

J. H. Muro Soome rahavalaul

E. Presley Love me tender

L. Lobos El Mariachi laul

G. Marks All of me

G. F. Händel Largo

III tasemes on soovitatav asuda mitmehäälsel faktuuri väljatöötamisele:

- saate kujundamine tähtnimetuste järgi.

Kõlakolmadele lisanduvad järk-järgult sekstiga akordid ja septakordid;

- sissejuhatuste, vahe- ja järelmängude loomine.

Loomingulist initsiatiivi ergutab improviseerimine:

- "küsimus-vastus" vormis;
- kindel harmooniline struktuur või teatud faktuurne foon (nt. arpedžod, ostinato jms.), selle taustal teisel kitarril improviseeritud soolo.

III taseme 3. aasta lisab vabale saate kujundamisele töö saateklassis instrumentaal- või vokaalsolistiga. Seoses sellega tekib uus probleem: õpilane peab endale teadvustama, et tema esitada on vaid osa muusikalisest tervikust. Ta peab jälgima ja tunnetama ka solisti partiid. Saatepraktikal on ka teine missioon - õpilane tutvub lähemalt teiste instrumentide ja vokaalmuusika problemaatikaga.

Repertuaar valida võimalikult mitmekülgne (erinevad instrumendid, heliteoste karakterid, stiilid jne.). Töö tulemuslikkuse nimel korraldada saateklassis kontrolltunde ja kontserte.

Repertuaari näited:

A. Vinitsky Vihmalaul
 Hatšaturjan Mõökade tants
 P. Metheny Letter from home
 R. Valgre Läbi saju
 F. Tarrega Veneetsia karneval

3.6. Õppeaine nimetus: KROMAATILINE KANNEL

Maht tundides: 2 individuaaltundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid:

Õppida tundma kromaatilise kandlemängu iseärasusi, saavutada hea pillimängusoskus.

Õppeaine programm:

I tase

Tehnilised nõudmised:

Striichi mõiste: non legato, legato ja staccato. C-duur ja a-moll (harmooniline ja meloodiline) non legatos 1. tempos. Kolmkõlad pööretega, akordid (legatos ja staccatos).

Repertuaari näited:

Etüüdid:

E. Eglite „Etüüd“

M. Clementi „Etüüd“

Palad:

Eesti rhv. „Kallis koht“

Saksa rhv. „Summ, summ, summ“

Eesti rhv. „Hiir hüppas“

Polüfooniliste elementidega palad:

Eesti rahvaviis „Käokene“

E. Siegmeister „Kanon“

Esinemised, arvestused, eksamid:

4 esinemist õppeaastas sh. talvised ja kevadised arvestused, ansambliga esinemine

II tase

Tehnilised nõudmised:

I poolaasta: C-duur, G-duur, A-duur D-duur, E-duur; a-moll, e-moll, , fis-moll h-moll cis-moll, (harmooniline ja meloodiline).

F-duur, a-moll B-duur, d-moll Es-duur c-moll 1. ja 2. tempos

Kolmkõlad pööretega 1. ja 2 tempos MM=120. Akordid legatos, staccatos ja arpedšeeritult.

Repertuaari näited:

Etüüdid:

H. Lemmik „Etüüd“

C.Czerny Etüüdid op. 599 nr. 15,21, 24, 53.

Palad:

Eesti rahvaviis „Viire takka“

L. Mozart „Torupill“

R. Schumann „Marss“

Polüfoonilise iseloomuga palad:

J.Krieger „Menuett“

G.Fr.Händel Menuett

J.S.Bach Polonees

Suurvormid:

C.M.Weber Sonatiin C-duur I osa

Esinemised, arvestused, eksamid:**1.aasta:**

I poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist palad

talvine hindeline arvestus 2 pala

II poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist palad

ansambliga esinemine palad

kevadine eksam 3 pala

2.aasta:

I poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist palad (soovitavalt ka polüfoonilised)

talvine hindeline arvestus 2 pala (soovitavalt 1 polüfooniline)

II poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist palad

ansambliga esinemine palad

kevadine eksam 3 pala (soovitavalt 1 polüfooniline)

III tase**Tehnilised nõudmised:**

Kõik dieesidega heliredelid 2. ja 3. tempos; MM=120 ja MM=240. kolmkõlad, akordid pööretega, arpedžo. Duurides V7 pööretega. Mollides >VII 7 pööretega.

Kõik bemollidega helistikud 2. ja 3. tempos MM=120; MM=240.

Kolmkõlad, akordid, arpedžod, V7 pööretega – duuris, >VII 7 pööretega – mollis.

Lisaks kromaatilise heliredel

Repertuaari näited:

Etüüdid:

J.Mazas Etüüd

C.Czerny Etüüdid op.139 nr.35,47.

Palad:

Eesti rahvaviis „Laisad neiud“ (E.Roode sead.)

R.Tobias „Igatsus kevade järele“

Vana valsiviis „Kandlega kiigemäel“

Polüfoonilise iseloomuga palad:

J.Vanhall Andante cantabile

J.Fischer Chaconna

J.S.Bach Prelüüd e-moll

Suurvormid:

F.Spindler Sonatiin C-duur op.157 nr.4

C.Gurlitt Sonatiin C-duur I osa op.188 nr.1

Esinemised, arvestused, eksamid:

1.aasta:

I poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist

palad (soovitavalt ka polüf.)

talvine hindeline arvestus

suurvorm, karakterpala (v. polüfooniline)

II poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist

palad

ansambliga esinemine

palad

kevadine eksam

pala, suurvorm ja polüfoonia

2.aasta:

I poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist

palad (ka polüfoonilised ja suurvormid)

talvine hindeline arvestus

suurvorm, karakterpala v. polüfoonia

II poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist

palad

ansambliga esinemine

kevadine eksam

suurvorm, polüfoonia ja pala

3.aasta:

I poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist

palad (ka polüfoonia v. suurvorm)

talvine hindeline arvestus

palad (võivad olla ka kevadise eksami kavast)

II poolaasta:

Heliredelid + etüüd

2 esinemist

palad

ansambliga esinemine

kevadine eksam

suurvorm, polüfoonia, pala, etüüd (v. tehniline pala)

3.7. Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE (KROM. KANNEL)

Maht tundides: II tase ja III tase – 1 rühmatund nädalas.

Õpetuse eesmärgid:

Ansamblimäng on koosmängu vorm, mida saab harrastada igal tasemel õppur. See on võimalus elavaks musitseerimiseks juba algõpetuse esimestest tundidest alates. Vastavaid palasid leidub algõpetuse kogumikes.

Koosmäng annab kogemusi koosmusitseerimiseks, oskuse kuulata kaasmängijat ja kogu gruppi tervikuna, oskuse sinna maitsekalt „sulanduda“, arendada rütmitunnet, oskust pause lugeda, jälgida ansamblis eesmängijat. Ansamblis mängitav repertuaar peab olema jõukohane ja soodustama õpilase edasist arengut.

Harjutus või pala peab õnnestuma esimesel katsel, kahjulik on nn. proovimise harjumus. Ansambli kõlakvaliteet, mängukultuur ja repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga pillimängija muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada. Koosmängu arendamisega saame kinnistada õpilase muusikalist kirjaoskust. Ansamblimäng jätkub kogu õppeaja vältel ja mängijateks on õpilased omavahel.

Nooremale astmele jõukohased ansamblipalade kogumikud:

Maikapar, S. Pervõje šagi.

Garcia, J. Graj ze mna na cztery rece (Let's play a piano duet) op. 37.

Filc, J. Dwa kotki.

Negykezes zongoramuzsika kezdök szarama (Vierhändige Klaviermusik für Anfänger). Budapest.

Fritz Emonts europäische Klavierschule. Band I.

Erineva raskusastmega repertuaari on järgmistes kogumikes:

Emonts, F. Wir spielen vierhändig.

Emonts, F. Fröhliche Tänze nach alten weisen.

Heumann, H. G. Grazy Rock.

Heumann, H. G. Happy Rag.

Heumann, H. G. Easy Pop for Two.

Muzsikaljunk együtt.

Repertuar fortepiannogo ansamblja.

Igrajem vdvojom / Koost. A. Berzenkov.

Gavrilin, V. Pjesõ dlja fortepiano v 4 ruki.

Rahmaninov, S. 2 pala 2 klaverile 6 käele.

Prokofjev, S. Rong : 2 klaverile 8 käele.

Hatšaturjan, A. Tants mõõkadega balletist Gajane

Loovat suhtumist muusikasse ja muusikalise väljenduse julgust soodustavad kuulmise järgi mängimine, transponeerimine, improviseerimine ja klaverisaate kujundamine. See töö hästi läbimõelduna ja süstemaatiliselt läbiviiduna ergutab õpilasi musitseerimisele.

Nooremas astmes on soovitatav omandada järgmised saatekujundamise oskused:

- meloodia saatmine T ja D funktsioonidel põhineva üksiku bassiga;
- meloodia saatmine kvinti burdooniga, nn. torupillisaade;
- eelmise värvikam variant on kvindi vaheldumine sekstiga.

Nendest lähtudes ka nn. western bass;

- kvindi ja seksti positsioonidelt ka akordid - T kk, S64 ja D65 (mittetäielikuna);
- meloodia saatmine liikuva kvindiga.

Õpilane võiks omandada ka mõningaid lineaarse saatehääle võtteid:

- vasaku käe liikumise kujundamine meloodiaga sobivatest üksikutest helidest;
- pentakordi või heliredeli harjutused vastassuunalises liikumises ja kaanonina;
- alumise hääle liikumine meloodiaga sekstis, deetsimis.

II taseme võiks õpilane omandada kadentsi harmoonial põhineva saate improvisatsiooniga:

- saatmine põhikolmkõladega. Erilist tähelepanu pöörata iga funktsiooni spetsiifilisele kõlale. Eraldada neid ka kuulmise järgi;
- moodustada ja varieerida kadentsidel põhinevaid väikesi struktuure. Mängida neid bass vasakus, akord paremas käes (nt. vals saade, polka saade);
- lineaarse saatena mängida bassis diatoonilisi või kromaatilisi meloodiaga sobivaid käike.

III tasemes on soovitatav asuda mitmehäälse faktuuri väljatöötamisele paremas käes:

- saate kujundamine tähtnimetuste järgi.

Kolmkõladele lisanduvad järk-järgult sekstiga akordid ja septakordid;

- sissejuhatuste, vahe- ja järelmängude loomine.

Loomingulist initsiatiivi ergutab improviseerimine kahel kandel:

- "küsimus-vastus" vormis;
- ühel kandel kindel harmooniline struktuur või teatud fakturne foon (nt. arpedžod, ostinato jms.), selle taustal teisel kandel improviseeritud soolo.

III taseme 3. aasta lisab vabale saate kujundamisele töö saateklassis instrumentaal- või vokaalsolistiga. Seoses sellega tekib uus probleem: õpilane peab endale teadvustama, et tema esitada on vaid osa muusikalisest tervikust. Ta peab jälgima ja tunnetama ka solisti partiid. Saatepraktikal on ka teine missioon - õpilane tutvub lähemalt teiste instrumentide ja vokaalmuusika problemaatikaga.

Repertuaar valida võimalikult mitmekülgne (erinevad instrumendid, heliteoste karakterid, stiilid jne.). Töö tulemuslikkuse nimel korraldada saateklassis kontrolltunde ja kontserte.

Abistav materjal:

Kõlar, L. Improvisatsiooniharjutused.

Kõlar, L. Muusikalised mängud.

Gross, K., Järg, K. Mänguvihik klaverile.

Bethmann, S. Früh übt sich : Ganz leichte Lieder und Tänze für Klavier.

Emonts, F. Europäische Klavierschule. Band II, III.

Söderqvist-Spering, C. Pianogehör. I, II, III.

Pieper, M. Swing und Beat * schwarz auf weiss.

Balassa-Lelkes-Vecsey. Jazz-zongora iskola.